

Det Økonomiske Råds rapport - maj 2011

AEs kommentarer til DØRs forårsrapport

Indhold

- 1 Kontakt
- 2 Konjunkturvurdering og konjunkturpolitik
- 3 Efterløn
- 4 Holdbarhed og troværdighed
- 5 Skattesnyd og sort arbejde

AE's kommentarer til Vismandsrapport maj 2011

Notatet kommenterer på Vismændenes (DØRs) diskussionsoplæg til mødet i Det Økonomiske Råd den 31. maj 2011.

1 Kontakt

Professor og formand for AE
Per Kongshøj Madsen
Tel: 22 43 10 77

Direktør
Lars Andersen
Tel: 40 25 18 34

2 Konjunkturvurdering og konjunkturpolitik

Vækstudsigter

Vismændenes skønner i prognosen, at BNP-væksten aftager fra 2,1 pct. i 2010 til 1,6 pct. i 2011. Ses der bort fra lagernes bidrag til væksten, er den underliggende vækst kun på 0,9 pct. i 2011. I 2012 og 2013 skønnes BNP-væksten til 2,0 pct. Vismændene vurderer, at konjunkturerne ikke kan forventes at være fuldt normaliserede på denne side af 2015. AE og Det Økonomiske Råd (DØR) har overordnet samme vækst, men der er forskel på, hvad der ventes at trække væksten. I Vismændenes prognose vokser importen mere end eksporten, hvormed udenrigshandlen bidrager negativt til væksten. Vurderingen af eksporten og især industrieksporten virker negativ i lyset af de informationer, vi har for 1. kvartal 2011.

Finanspolitisk opstramning i 2011

Vismændene konkluderer, at konjunktursituationen er robust nok til at påbegynde opstramning af finanspolitikken. AE kan imidlertid ikke forstå, at Vismændene når frem til den anbefaling. Udover de nye choktal for dansk økonomi for 1. kvartal 2011, der viser, at vi er i en teknisk recession – som Vismændene ikke har nået at få med, er der især fem punkter, hvor AE har bemærkninger:

1. For det første afspejler rapporten flere steder, at vækstudsigterne kan tilsige, at man bør udskyde opstramningen af finanspolitikken, jf. boks 1.
2. For det andet så ligger der i Vismændenes prognose en forventning om en neutral finanspolitik i 2011, som AE anbefaler, og altså ikke den opstramning, som ligger i regeringens Genopretningsplan.
3. For det tredje så er der ikke konsistens med tidligere Vismandsrapporter, der har set på sammenhængen mellem dels outputgab og finanseffekt samt sammenhængen mellem reformer og råderum til ikke at gennemføre en finanspolitisk opstramning allerede i 2011.
4. For det fjerde mener AE ikke, at den strukturelle nettoledighed giver et retvisende billede af situationen på arbejdsmarkedet.
5. Endelig mangler Vismændene at forklare baggrunden for, at forbrugs- og investeringskvoten – trods sløj vækst herunder svagt faldende til stagnerede reale huspriser – automatisk stiger og om det overhovedet er et reelt billede Vismændene tegner af udviklingen i maskininvesteringerne.

Det uddybes nedenfor.

Boks 1. Udvalgte citater fra Vismandsrapport forår 2011

Trods en vækst i 2010 på over 2 pct. og en forventet vækst på over 1½ i 2011 er opsvinget endnu ikke bredt funderet. I både 2010 og 2011 står et omsving i lagerinvesteringerne således for næsten halvdelen af væksten...mens de faste bruttoinvesteringer er endnu hårdere ramt med et investeringsomfang, der kun er omkring tre fjerdedele af niveauet før krise.

Produktion ligger mærkbart under det normale, og der er kun udsigt til moderat vækst de kommende år. Umiddelbart kunne dette tilsige, at man burde udskyde opstramningen af finanspolitikken.

Der vil gå adskillige år, før produktion og efterspørgsel igen er oppe på normalt niveau.

Udsigterne for den globale økonomi er ligesom de danske vækstudsigter forbundet med betydelig usikkerhed. Høje og stigende råvarepriser samt en penge- og finanspolitik, der strammes hurtigere end konjunktursituationen umiddelbart tilsiger, risikerer at hæmme opsvinget. Samtidigt er usunde offentlige finanser en selvstændig kilde til bekymring.

De reale boligpriser forventes at falde svagt eller forblive stort set uændrede de kommende år.

Først beskæftigelsesfremgang i 2012.

Vismændenes forårsrapport indregner en neutral finanspolitik i 2011 på linje med AEs anbefaling. Spørgsmålet er, om Vismændene anbefaler en neutral finanspolitik i 2011 eller om Vismændene forventer en neutral finanseffekt, men faktisk anbefaler en opstramning?

Det er uklart, om Vismændene reelt er kritiske overfor regeringens opstramning i 2011 eller om Vismændene er kritiske overfor en af akilleshælene i regeringens plan, eftersom Vismændene ikke forventer, at regeringen når sin stramme forbrugsramme i 2011 trods introduktion af nye styringsredskaber. Vismændene forventer således en realvækst i det offentlige forbrug på 0,1 pct. i 2011 i modsætning til regeringens plan om en historisk stram offentlig forbrugsramme på -0,3 pct. i 2011.

Finansministeriet har en finanseffekt på -0,4 pct. i 2011 ifølge Budgetoversigt (maj 2011). AE har svært ved at se, hvordan Vismændene kan nå frem til en neutral finanseffekt, når man sammenligner forskellen mellem Vismændenes og Finansministeriets skøn for det offentlige forbrug, de offentlige investeringer og skatterne. Det fremgår af tabel 1.

Vismændene har en højere offentlig forbrugsvækst end Finansministeriet, som isoleret set trækker i retning af, at vismændene bør have en 0,1 pct.point mere positiv finanseffekt i 2011 end Finansministeriet, dvs. en finanseffekt er på -0,3 pct. i 2011. Der er næsten ingen forskel i den skønnede offentlige investeringsvækst mellem Vismændene og Finansministeriet, og Vismændene forventer et mindre fald i skattetrykket end Finansministeriet. Alt i alt er det uklart, hvordan Vismændene når frem til en neutral finanseffekt i 2011, og der er behov for en uddybning heraf.

Tabel 1. Et-årig finanseffekt – sammenligning af Vismændenes og Finansministeriets vurdering

Pct.point	Vismænd (maj 2011)	Finansministeriet	Forskel
Finanseffekt	0,0	-0,4	0,4
- Heraf bidrag udgiftssiden	0,0	-0,2	0,2
- Heraf bidrag indtægtssiden	0,0	-0,2	0,2

Kilde: AE pba. Vismandsrapport forår 2011 (side 129) og Finansministeriets Budgetoversigt (maj 2011).

Vismændene mangler også at forklare den manglende konsistens i forhold til tidligere Vismandsrapporter, der dels har vurderet sammenhængen mellem outputgab og finanseffekt samt sammenhængen mellem reformer og råderum til ikke at stramme finanspolitikken allerede i 2011.

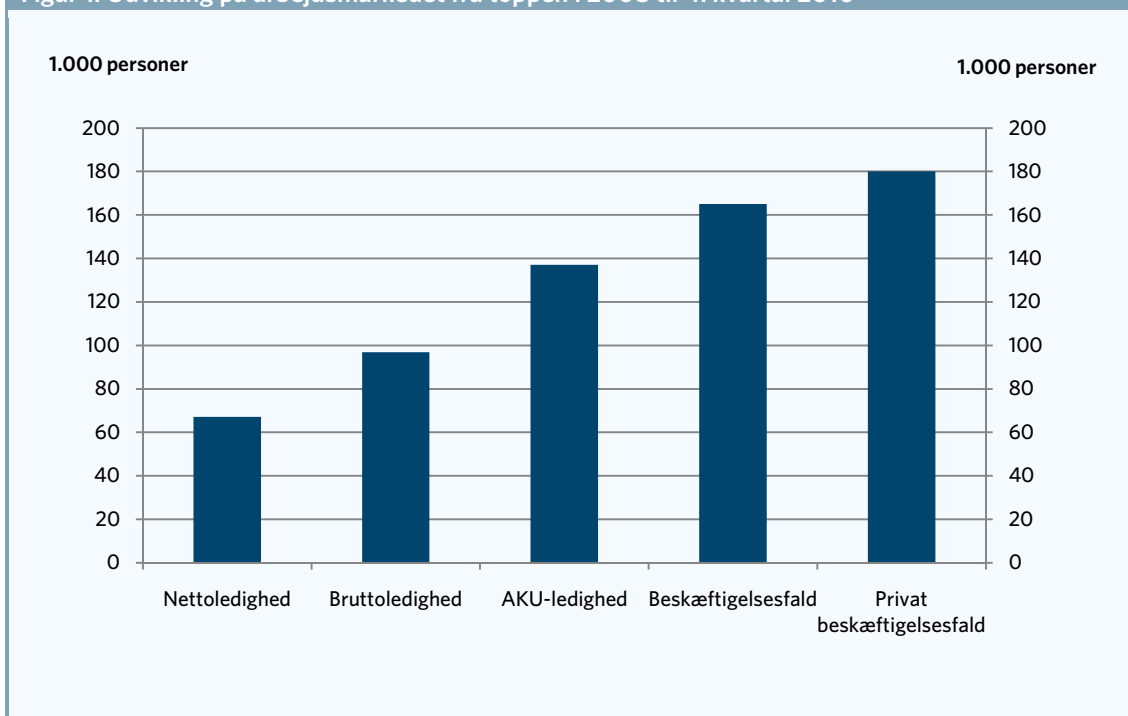
- I foråret 2007 præsenterede Vismændenes en "tommelfingerregel" for tilrettelæggelse af finanspolitikken, som tilsiger, at et negativt outputgab på 1 pct. bør bevirke en finanspolitisk lempelse på $+1/4$ pct.enheder målt på den et-årige finanseffekt. Vismændenes vurdering af outputgabet på minus $3\frac{1}{2}$ pct. i 2011 tilsiger således en finanspolitisk stimulans på plus 0,9 pct.enhed af BNP.
- I foråret 2010 skrev Vismændene at: "Selv om konjunktursituationen isoleret set taler for en fastholdelse af den lempelige finanspolitik i 2011, anbefales det, at der næste år påbegyndes en konsolidering (...) En forudsætning for en mindre stram finanspolitik er dog, at der vedtages markante reformer, der kan bidrage til en forbedring af den underliggende stilling på de offentlige finanser". Men trods markante reformer er blevet aftalt synes det ikke at have ændret på Vismændenes anbefaling af en finanspolitisk opstramning.

Vismændene argumenterer også for, at "ledighedsstigningen ikke har været nær så stor som tidligere ventet (...) ledigheden skønnes kun at være lidt højere end det strukturelle niveau." AE mener, at Vismænd og Finansministeriet ved fortsat at fokusere på den strukturelle registrerede nettoledighed overser kilen, der siden 2006 er kommet ind mellem nettoledigheden og AKU-ledigheden, som opgøres af OECD og EU i arbejdskraftundersøgelser på basis af internationalt harmoniserede definitioner.

Mens ledighedsstatistikkerne frem til 2006 var omtrent ens, er forskellen/kilen nu på 118.000 personer. Overses denne kile, kan det føre til fejlagtige politik-anbefalinger. OECD vurderer, at ledigheden er 84.000 højere end det strukturelle niveau i 4. kvartal 2010, mens regeringen vurderer, at ledigheden "kun" er 3.000 personer højere end det strukturelle niveau. Det er uddybet i AE-analysen "Regeringen undervurderer, hvor meget ledigheden kan reduceres". Nettoarbejdsløshedstallene fortæller langt fra hele historien om det danske arbejdsmarked, hvilket ligeledes klart fremgår af figur 1. Hertil kommer, at outputgabet ligeledes giver et andet billede end nettoarbejdsløshedstallene.

¹ Se http://www.ae.dk/files/AE_regeringen-undervurderer-hvor-meget-ledigheden-kan-reduceres.pdf

Figur 1. Udvikling på arbejdsmarkedet fra toppen i 2008 til 4. kvartal 2010

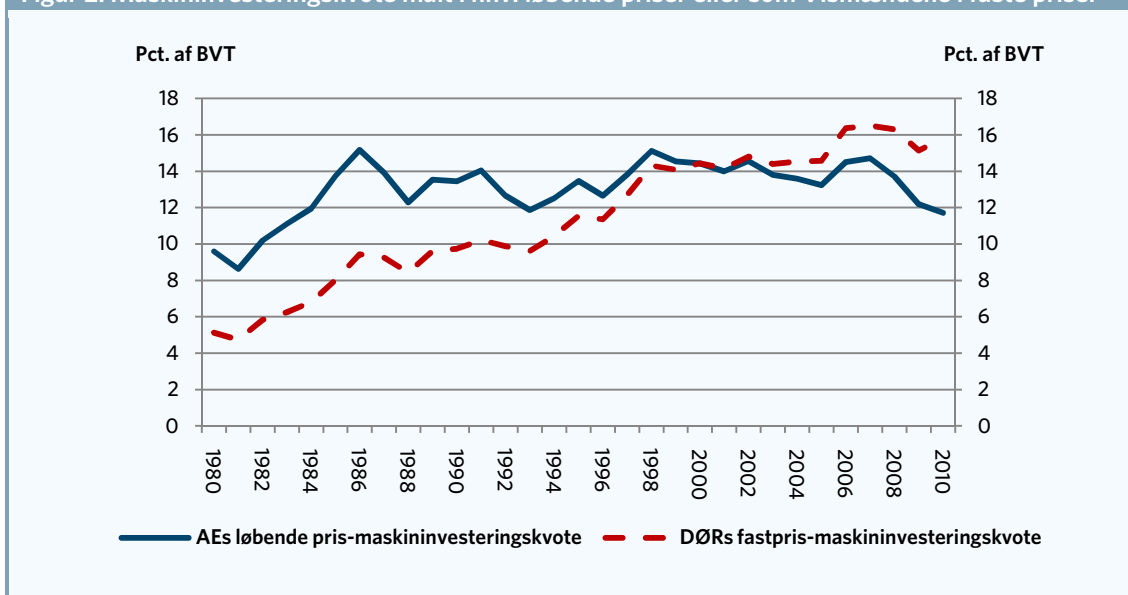
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Vismændene mangler at forklare baggrunden for, at forbrugs- og investeringskvoten trods sløj vækst automatisk stiger. Tror man bare på denne uforklarlige stigning i forbrugs- og investeringskvoterne, så er det klart, at man også er mere optimistisk i forhold til, hvad økonomien kan klare af opstramninger. Stigningen i forbrugs- og investeringskvoterne beskriver Vismændene således:

- Den svage indkomstudvikling er især et resultat af relativt lave lønstigninger kombineret med relativt høj inflation. Når forbruget alligevel ventes at stige, er det udtryk for en forventet, gradvis genopretning af forbrugskvoten oven på det kraftige fald under krisen.
- Investeringerne ventes kun at stige svagt i 2011, mens der som led i en normalisering af investeringskvoten forventes højere vækstrater i de kommende år

AE stiller også spørgsmålstejn ved, om Vismændene tegner et reelt billede af udviklingen i maskininvesteringerne i figur I.30 på side 100. Vismændene har tilsyneladende målt maskininvesteringerne i faste priser i forhold til BVT i faste priser. Typisk måles kvoter i løbende priser (så som eksempelvis den offentlige forbrugskvote), og det giver et meget anderledes billede af udviklingen i maskininvesteringerne. Det fremgår af figur 2, at Vismændenes definition af maskininvesteringskvoten tegner et meget lysere billede, som dog afspejler en forskel på deflatoren på maskininvesteringerne og BVT.

I lyset af, at maskininvesteringerne er på det laveste niveau siden start 1980'erne – når kvoten måles i løbende priser – savnes en diskussion af det rekord høje private opsparingsoverskud i Danmark og mulighederne for at aktivere dette overskud bl.a. ved straksafskrivninger på maskininvesteringer.

Figur 2. Maskininvesteringsskvote målt i hhv. løbende priser eller som Vismændene i faste priser

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

AE anerkender behovet for konsolidering af de offentlige finanser, men mener, man bør vente, til der er kommet ordentlig gang i vækst og beskæftigelse. Det er for enøjlet at fokusere på den registrerede nettoledighed. En opstramning af finanspolitikken, som der er lagt op til i 2011, risikerer at skade opsvinget. AE vurderer, at risikoen ved at stramme for tidligt er større end risikoen ved at stramme for sent eftersom spekulation mod Danmark synes at være uden hold i virkeligheden, når man bl.a. ser på det danske finanspolitiske udgangspunkt samt at rentespændet er lavt.

Offentlig saldo

AE er stort set på linje med DØRs skøn for den offentlige saldo, jævnfør tabel 2. Vismændenes vurdering af det offentlige underskud bør tilsige, at EU's henstilling til Danmark - som blev givet på et fejlagtigt grundlag - fjernes. DØR diskuterer ikke denne problemstilling, som ellers fylder i både Vismændenes forårs- og efterårsrapporter fra 2010. DØR skriver i efteråret 2010, at "Iværksættelsen af genopretningsplanen og finanslovsforslaget for 2011 har til hensigt at indfri disse henstillinger."

Det eneste DØR skriver er, at "hvis EU-Kommissionen vurderer, at det danske underskud kan fastholdes under 3 pct. af BNP, kan Danmark komme ud af underskudsproceduren". EU har netop offentliggjort sin forårsprognose, som sædvanen tro ligger tæt op ad Finansministeriets skøn. Det er således i høj grad Finansministeriet, der bestemmer, om Danmark skal ud af henstillingen eller ej. Det må alt andet lige være skadeligt for Danmark at have en sådan henstilling hængende på sig.

Tabel 2. Offentlig saldo

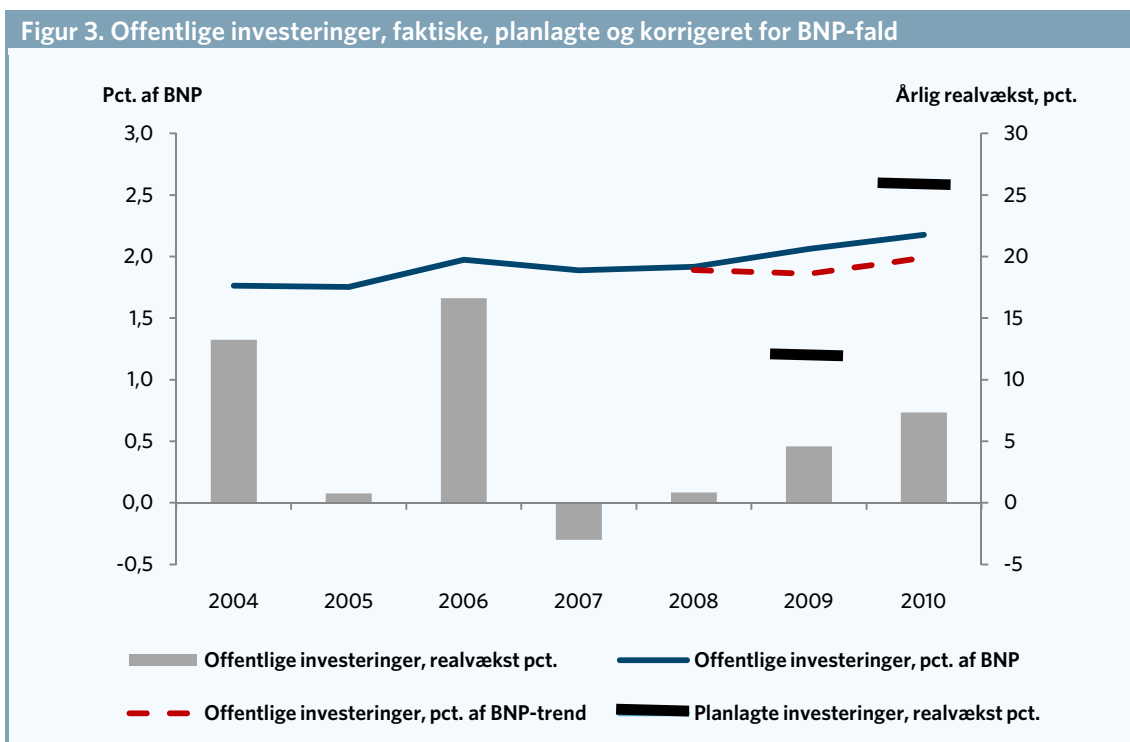
Pct. af BNP	2010	2011	2012	2013
Vismænd (maj 2011)	-2,9	-3,2	-2,7	-1,7
AE (marts 2011)	-2,9	-3,0	-2,7	
Finansministeriet (maj 2011)	-2,9	-4,1	-3,0 ¹⁾	
EU-kommissionen (maj 2011)	-2,9	-4,1	-3,2	

1) Ekskl. udbetaling af efterlønsbidrag i 2012. Inkl. udbetalingen af efterlønsbidraget er saldoen -4,3 pct. af BNP.

Kilde: AE pba. Vismændenes forårsrapport (maj 2011, side 120), Finansministeriets Økonomisk Redegørelse (maj 2011) samt Reformpakke 2020 (maj 2011) samt EU-kommissionens forårsprognose (maj 2011).

Offentlige investeringer som krisehåndtering

AE er enig i, at regeringens krisehåndtering har været forfejlet. Vismændene skriver således, at der har været "dårlig styring af de offentlige investeringer" og beskriver hvordan de offentlige investeringer ikke er kommet i gang som planlagt. Derimod harmonerer det ikke med formuleringen om, at "de offentlige investeringer er aktuelt på et ganske højt niveau som følge af den krisemodvirkende finanspolitik". Figur 3 viser, at der ikke er tale om et højt investeringsniveau, når der korrigeres for det store BNP-fald i 2009. Faktisk var realvæksten i de offentlige investeringer i højkonjunkturårene 2004 og 2006 langt højere end i kriseårene 2009 og 2010.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik og Finansministeriets Økonomisk Redegørelse (august 2010).

DØR skriver på side 123: "uændret servicestandard kræver vækst på knap ¾ pct." AE er enig i den krævede realvækst, for at sikre et neutral offentligt forbrug - ikke er nulvækst.

3 Efterløn

I kapitlet belyses efterlønsmodtageres helbredstilstand ud fra en række indikatorer, herunder dødelighed og modtagelse af sygedagpenge. DØR viser blandt andet, at efterlønsmodtageres gennemsnitlige dødshyppighed er omkring dobbelt så høj som beskæftigedes. Det konkluderes, at efterlønsmodtagere i gennemsnit har et lidt dårligere helbred end beskæftigede i samme aldersgruppe. Vismændenes analyser indikerer dog, at hvis der udelukkende ses på de efterlønsmodtagere, som ikke alternativt ville have været på en anden offentlig ydelse (fx førtidspension), vil helbredstilstanden i denne gruppe være på nogenlunde samme niveau som helbredstilstanden blandt de beskæftigede.

AE er enig i, at de forskellige helbredsindikatorer peger på, at efterlønsmodtagere har et dårligere helbred end beskæftigede. AE savner imidlertid en opdeling af helbredsanalyserne efter alderen for over-

gang til efterløn, idet andre analyser viser, at det navnlig er de personer, der går tidligt på efterløn, der (i gennemsnit) har et dårligere helbred end beskæftigede. Denne aldersopdeling er særlig relevant i forhold til forkortelsen af efterlønsperioden fra fem til tre år ifølge tilbagetrækningsaftalen.

DØR præsenterer en ny fremskrivning af antallet af efterlønsmodtagere, der indebærer en nedjustering af antallet af efterlønsmodtagere med knap 20.000 personer på lang sigt i forhold til tidligere fremskrivninger. På baggrund af den nye fremskrivning vurderer DØR, at tilbagetrækningsaftalen indebærer en halvering af antal efterlønsmodtagere på sigt og forbedre holdbarheden af de offentlige finanser med 0,4 pct. af BNP.

AE er enig i, at tilbagetrækningsaftalen har en forholdsvis stor positiv effekt på arbejdsudbuddet og de offentlige finanser på lang sigt, men savner vurderinger af de fordelingsmæssige konsekvenser af aftalen. Analyser fra AE viser f.eks., at det navnlig er lavtlønnede, ufaglærte og kvinder, der gør brug af hele den nuværende 5-årige efterlønsperiode.

Det er en interessant følsomhedsanalyse, som Vismændene foretager på hvor mange af dem, som kan gå på efterløn, rent faktisk går på efterløn, dvs. den såkaldte udnyttelsesgrad. Vismændene finder, at "Udnyttelsesgrader er centrale: Skønnet over antallet af efterlønsmodtagere afhænger i høj grad af valget af forudsætninger vedrørende udnyttelsesgraden af efterlønnen". Vismændene såvel som Finansministeriet indregner stigende udnyttelsesgrader. Men indregnes uændrede udnyttelsesgrader, så falder antallet af efterlønsmodtagere med 20.000 personer i Vismændenes grundforløb. Det vil styrke holdbarheden med i størrelsesorden 5 mia. kr. i grundforløbet og betyde, at bidraget fra en forringelse af efterlønnen er mindre.

Vismændene var sin forårsrapport fra 2010 kritiske overfor troværdigheden af at køre med underskud frem til 2050. I denne forårsrapport fra 2011 er troværdighedsproblematikken taget et skridt videre ved, at indekseringsmekanismen i velfærdsaftalen ifølge Vismændene heller ikke er troværdig. Vismændene vurderer, at VKOR-aftalen om at forringe efterlønnen har gjort tilbagetrækningsystemet mere troværdigt, men Vismændene reflekterer ikke over, om det samtidigt betyder, at indekseringsmekanisme er blevet mindre troværdig.

4 Holdbarhed og troværdighed

DØRs og Finansministeriets vurdering af den offentlige saldo i 2020 samt den langsigtede finanspolitiske holdbarhed er overraskende ens i lyset af, at det fremgår, at der er store forskelle i fremskrivningerne, som tilsyneladende opvejer hinanden.

Eksempelvis forudsætter Vismændene, at skattestoppet videreføres fra 2020 til 2100, hvilket isoleret set svækker vismændenes holdbarhed med 1 pct. af BNP. Hvis Vismændene blot ændrede denne ene antagelse, så den svarede til Finansministeriets forudsatte skattestop frem til 2020, så ville Vismændenes grundforløb (inkl. Genopretningspakken, men ekskl. Reformpakke 2020) være overholdbar med ½ pct. af BNP svarende til 9 mia. kr. Alene denne ene antagelse kan således være udslagsgivende for,

om man anbefaler en forringelse af efterlønnen eller ej, hvis man har fokus på, om de offentlige finanser er langtidsholdbare. Det fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Sammenligning af 2020-saldo og holdbarhed mellem DØR og Finansministeriet Inkl. Genopretningspakke ekskl. Reformpakke 2020

Pct. af BNP	Offentlig saldo i 2020	Finanspolitisk holdbarhed
Vismænd (maj 2011)	-1,1	-0,5
Vismænd med skattestop til 2020	-1,1	+0,5
Finansministeriet (maj 2011)	-1,2	-0,4

Kilde: AE pba. Vismænd, Finansministeriets Reformpakke 2020

Det ville være nyttigt, at Vismændene havde diskuteret det nye mål for finanspolitikken, nemlig at den offentlige saldo i 2020 skal være i balance. Er det vilkårligt år og kan man få lige præcis det tal for den finanspolitiske udfordring, man ønsker, blot ved at vælge et andet år? Desuden ville det være nyttigt med en diskussion af usikkerheder i disse fremskrivninger i forhold til, hvor sikkert det er, at man kan sætte to streger under et resultat i 2020.

Pensionsbeskatning

Vismændene har undersøgt betydningen af at flytte beskatningen af pensionsopsparinger fra udbetalingsstidspunktet til indbetalingstidspunktet. Konsekvensen af at beskatte pensionerne på indbetalingstidspunktet er med Vismændenes ord:

- Den offentlige saldo bliver mærkbart forbedret i en periode på 25-30 år.
- Nettogælden (og bruttogælden) vil samtidigt permanent være lavere...og DØR skriver at "For investorer med mangelfuld information kan gæld og saldo være vigtige nøgletal".
- Det vil fjerne et troværdighedsproblem ved at give tydeligere information til finansmarkederne om den reelle offentlige formue.
- Ændret beskatning af pensionsindbetalinger kan principielt forbedre profilen for den offentlige saldo og forhindre en utroværdig opbygning af gæld.
- Omlægningen er som udgangspunkt neutral over for den enkelte pensionsopsparer.
- Påvirker ikke den intergenerationelle fordeling.
- Påvirker ikke den finanspolitiske holdbarhed.
- Der er fare for, at politikerne fristes over evne. Det forslås i så fald, at skatteindtægter båndlægges, så de ikke bruges i utide, fx via opbygningen af en konsolideringsfond.
- DØR skriver også, at det kan være problematisk, hvis muligheden for udjævning af skattepligtig indkomst forsvinder. DØR skriver, at det er relevant, hvis den årlige indkomst er meget svingende.

Umiddelbart synes summen af ovenstående argumenter at kunne lede til, at det er et fornuftigt forslag, men Vismændene ender med at konkludere; "omlægningen kan ikke anbefales og at det vurderes at de nuværende pensionsbeskatningsregler er mere hensigtsmæssige". Der synes ikke at være økonomiske, men alene politiske argumenter mod forslaget.

En ekstra time = 15 mia. kr.

Vismændene gentager Arbejdsmarkedskommissionens beregning af, at en times ekstra arbejdstid om uge forbedrer den finanspolitiske holdbarhed med 15 mia. kr.

Tilbagetrækningsreformens virkning på arbejdsstyrke, beskæftigelse og løn på kort og langt sigt

Finansministeriet forventer, at tilbagetrækningsreformen øger arbejdsudbuddet med 65.000 personer frem mod 2020. Forudsætningen for, at de 65.000 personer også kommer i beskæftigelse, når man ikke først har sikret væksten, er imidlertid, at lønnen presses ned. Dertil kommer, at tilpasningen via lavere løn tager tid.

Således præsenterer Vismændene på side 289 beregninger foretaget på SMEC, som viser, at hvis efterlønnen gradvist reduceres med 30.000 personer fra 2012, vil arbejdsløsheden fem år efter være ca. 20.000 personer højere end uden reformen. Det viser tabel 4. I beregningerne er det antaget, at 10 pct. af de 30.000 personer overgår til førtidspension, så forøgelsen af arbejdsstyrken bliver ca. 27.000 personer. Dermed er knapt $\frac{3}{4}$ af de ca. 27.000 personer flere i arbejdsstyrken arbejdsløse fem år efter reformen. Ti år efter reformen er arbejdsløsheden fortsat 8.000 personer højere end uden reformen og først 15-20 år efter reformen er beskæftigelsen steget lige så meget, som arbejdsstyrken.

Tabel 4. Effekt på arbejdsløsheden hvis efterlønnen gradvist reduceres med 30.000 personer

Personer	5 år	10 år	15 år	20 år
Arbejdsløshed	20.000	8.000	3.000	1.500

Kilde: AE på baggrund af DØR, Forår 2011, side 289.

Vismændene anfører, at "Midlertidigt højere ledighed er en pris, der er svær at undgå".

Som følge af den voksende arbejdsløshed, presses reallønnen ned med ca. 2 pct. Beregningerne er interessante, fordi de viser, at hvis man ikke først har gang i væksten, skal lønudviklingen dæmpes for at sikre, at de flere i arbejdsstyrken også kommer i arbejde. Derudover vil arbejdsløsheden over en længere periode blive større. Hvis reallønnen ikke falder, vil arbejdsløsheden blive endnu højere, end beregningerne viser, og hvis helt man skal undgå, at arbejdsløsheden bliver højere, skal reallønnen endnu længere ned end 2 pct.

I forhold til lønnedgangen, skal man være opmærksom på, at en reallønsnedgang på 2 pct. dækker over, at reallønnen for de ufaglærte og faglærte formentlig skal falde mere end 2 pct., fordi reformen primært vil forøge udbuddet af netop ufaglærte og faglærte arbejdere og kun i mindre grad øger udbuddet af arbejdskraft med videregående uddannelser. Derfor vil lønnedgangen primært ramme de lavest uddannede og lavtlønnende og kun i mindre grad de højtuddannede.

Samtidig falder behovet for ufaglært arbejdskraft markant de næste ti år, mens behovet for uddannet arbejdskraft vokser. Den udvikling vil bidrage til, at de ufaglærte må acceptere endnu lavere lønninger end ellers, hvis de ikke skal blive arbejdsløse, mens de veluddannede vil opleve lønfremgang, fordi der efter alt og dømme vil være mangel på dem.

I forhold til den lange tidshorisont på femten år, før beskæftigelsen er øget lige så meget som arbejdsstyrken, understreger beregningerne også, at når man ikke først sætter gang i væksten, går der lang tid før beskæftigelsen øges som forventet. Derfor kan man med tilbagetrækningsreformen ikke vide sig sikker på, at den vil bidrage med 18 mia. kr. til de offentlige finanser i 2020.

Tidshorisonten fra reformen iværksættes i 2014 og frem til 2020 er blot syv år – altså under halvdelen af de femten år, som tilpasningen ifølge Vismændene tager. Vismændenes beregninger viser, at det er for kort tid til at få 65.000 personer flere i arbejde, hvis man ikke først har gang i væksten.

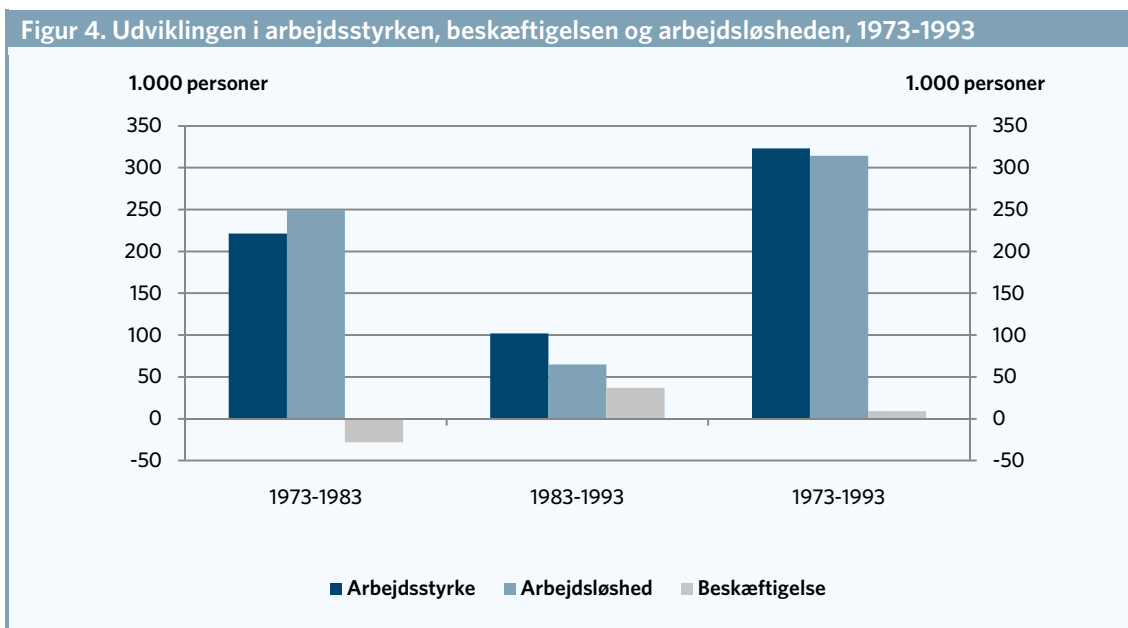
Historisk har der været eksempler på, at arbejdsstyrken er blevet markant større, uden at beskæftigelsen er blevet øget. Det viser figur 4.

Fra 1973-1983 voksede arbejdsstyrken med godt 220.000 personer, men beskæftigelsen faldt, og arbejdsløsheden steg med næsten 250.000 personer. Antallet af danskere, der havde job, faldt altså i denne periode, selv om arbejdsstyrken steg.

Fra 1983-1993 voksede arbejdsstyrken med godt 100.000 personer. Beskæftigelsen steg dog kun med ca. 35.000 personer, mens arbejdsløsheden steg med ca. 65.000 personer. Ca. 65 pct. af stigningen i arbejdsstyrken blev altså til arbejdsløshed i dette tiår.

Ser man på den samlede 20 år periode fra 1973 til 1993, voksede arbejdsstyrken med 323.000 personer, mens arbejdsløsheden steg næsten tilsvarende med 314.000 personer.

I perioden 1973-1993 var der således langt fra noget 1:1 forhold mellem væksten i arbejdsstyrken og beskæftigelsen.

Kilde: AE på baggrund af ADAMs databank.

Væksten i reallønnen blev faktisk mærkbart lavere i disse tyve år, og fra og med 1981 til og med 1984 faldet reallønnen ligefrem. Så reallønnen gav sig under perioden – den gav sig bare ikke nok.

AE anerkender, at på lang sigt vil flere i arbejdsstyrken føre til en tilsvarende større beskæftigelse, men hvis man ikke først skaber vækst, og lønnen ikke vil give sig nok, vil arbejdsløsheden vokse på det korte og mellemlange sigt.

Dertil kommer, at ingen økonomer præcist kan definere, hvor lang tid "langt sigt" er. De tyve år, som var præget af to oliekriser og de syv magre år i kølvandet på kartoffelkuren, var ikke nok til, at arbejdsmarkedet kunne rumme 323.000 personer flere i arbejdsstyrken, uden at arbejdsløsheden steg markant.

5 Skattesnyd og sort arbejde

Vismændene viser, at skattesnyd er stigende med indkomsten, og blandt de rigeste (10. decil) snyder hver fjerde med skatten. Det er således skæv fordelingspolitik, hvis man svækker skatteligningen og reducerer SKAT. Der er omvendt et stort provenu og en social forbedring at hente ved øget skattekontrol.

Desværre ser vismandsrapporten ikke på selskabernes skattesnyd, selvom det påpeges, at det er et vigtigt emne.

Endvidere konkluderer Vismændene, at man ikke skal sænke skatten eller lave hjemmeserviceordninger for at nedbringe sort arbejde. Det fremgår bl.a., at der "Ingen effekt af hjemmeserviceordning på sort arbejde". Mindre sort arbejde fremhæves ellers i forbindelse med regeringens BoligJobplan. Endvidere fremgår det, at "Hverken teoretiske eller empiriske resultater tyder på, at generelle skattelettelser er et effektivt instrument mod sort arbejde". Baggrunden er at dødvægten fra tabet af skatteprovenu fra alle de hvide aktiviteter som ikke opvejer provenuforøgelsen ved en reduktion af sort arbejde.